

УДК 75/76.071.1(477.83-25)"193/198"З.Флінта
DOI <https://doi.org/10.15407/nz2019.06.1684>

АЛЕГОРИЧНІ ТВОРИ ЗЕНОВІЯ ФЛІНТИ ТА ЇХ ІНТЕРПРЕТАЦІЯ

Іванна МАТКОВСЬКА

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7941-051X>
аспірантка,

Львівська національна академія мистецтв,
вул. Кубійовича, 38, 79011, м. Львів, Україна
e-mail: ivanna_novakivska@ukr.net

Зеновій Флінта — знакова постать в образотворчому мистецтві Львова 1960—1980-х років. На сьогоднішній день немає наукового дослідження філософського змісту його сюжетних полотен, натюрмортів, пейзажів, який митець втілював за допомогою алегорій. Тому дослідження алегоричних творів Зеновія Флінти є актуальною проблемою українського мистецтвознавства, опрацювання якої дасть можливість розкрити суть творів митця. Отож мета роботи — дослідження творів З. Флінти кін. 1960—1980-х рр. і розкриття філософичності творів, закладеної у алегоріях.

Проаналізувавши ряд полотен Зеновія Флінти окреслено періоду, автор доходить висновку, що в кінці 1960-х рр. митець створив власні художні засоби для вираження ідеї твору в алегоричних образах — у композиції він робить акцент на алегоріях — предметах чи істотах, які розкривають філософський зміст твору. Колорит у його роботах також стає виразником певних ідей і надає звичайним предметам нового значення. *Хронологічні межі дослідження* — кін. 60—80-ті рр. ХХ ст.

Перспектива: переосмислення алегоричних творів Зеновія Флінти кін. 1960—1980-х рр., у яких він інтерпретував буття і відображав власний Всесвіт, дасть змогу зрозуміти істинний сенс творчості цього художника та належно оцінити її значення для мистецтва Львова і України, адже своєю філософичністю і мистецькою вартістю вони вплинули на розвиток українського мистецтва.

Ключові слова: Зеновій Флінта, образотворче мистецтво, Львів, 1960—1980-ті рр., алегоричні твори, власна авторська манера.

Ivanna MATKOVSKA

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7941-051X>

Graduate student of Lviv

National Academy of Arts

Kubiiovycha Street 38, 79011, Lviv, Ukraine

e-mail: ivanna_novakivska@ukr.net

ALLEGORICAL WORKS OF ZENOVIJ FLINTA AND THEIR INTERPRETATION

Introduction. Zenovij Flinta is one of the key figures in Ukrainian art of the 1960s—80s, who despite the dominance of socialist realism in the contemporary official art, created using allegories in an original authorial manner embodied complex of philosophical images in the late 1960s—1980s in Lviv.

Problem statement. None of the authors who described specific activities of Flinta or pages from his biography, resorted to the analysis of the philosophical essence of allegory in the works of Z. Flinta and their explanations. In the Soviet art criticism his works were brought under the requirements of the Communist system and were treated as socialist realism.

Purpose of this research is analysis of the philosophical essence of Zenovij Flinta's allegorical works — genre works, still lifes, landscapes, created by him in an original authorial manner in the late 1960s—1980s in Lviv. Complex of philosophical images, is **actual problem** of ukrainian art history.

Results. After analyzing a number of allegorical works of the author, we believe that Zenovij Flinta in his paintings with the help of allegories opens his own world and his philosophy of existence, comprehends himself, conveys to the viewer the true human values as constants of his own Universe, embodied on the canvas.

Conclusion. In the late 1960s, Z. Flinta created his own artistic means for expressing the idea of a work in allegorical images — in composition he emphasized allegories, objects or figures that reveal the philosophical meaning of the work. The color in his works is also an expression of allegorical meanings — the artist uses muted colors from olive green and ochre to brown and gray-blue and deep azure tones, which, by contrasts or gradations, give for ordinary objects a new, different meaning.

In our opinion, recomprehension of the works of Zenovij Flinta, first of all, of the allegorical narrative works, of still lifes and landscapes of the end of the 1960—1980-ies with detailed analysis of their philosophical content will give the opportunity to reproduce a real, and not distorted by Soviet historiography, picture of Creativity of Z. Flinta, the value of which has to be properly evaluated in the Lviv art of the 1960—80-es, and Ukrainian culture, in general. We are sure that in spite of the totalitarian regime, in spite of many prohibitions, his works, because of their unusual philosophical content, aesthetic and artistic value, influenced the artistic processes in Lviv and further development of Ukrainian art.

Keywords: Zenovij Flinta, Lviv art of 1960s—1980s, Zenovij Flinta's allegorical works, story works, still lifes, landscapes of the late 1960s—1980s.

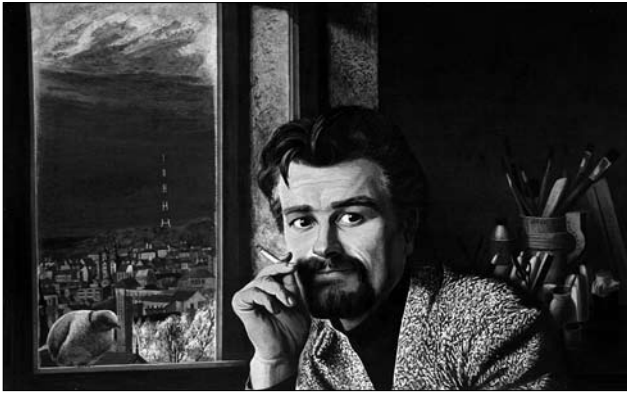
Зеновій Флінта — це знакова постать в образотворчому мистецтві Львова й України 1960—1980-х років — в період тоталітарної дійсності та постулатів соцреалізму в офіційному радянському мистецтві, а з іншої боку — неформальних пошуків митців, втілених у творах, не призначених для огляду. Його творчість досі трактувалась як реалізм, і жоден з дослідників на приділяв належної уваги вивченню філософського змісту творів, який митець розкривав за допомогою алегорій у своїх сюжетних роботах, натюрмортах, пейзажах, створених у самобутній авторській манері у кінці 60—80-х роках ХХ ст. Тому дослідження алегоричних творів Зеновія Флінти є важливою і **актуальною** проблемою українського мистецтвознавства, опрацювання якої дасть можливість розкрити справжню суть творів митця і класифікувати їх як алегоричні твори, у яких автор інтерпретував буття і відображав власний Всесвіт, а не, як досі вважалося, реалістично змальовував дійсність. Також ці дослідження сприятимуть створенню реальної, а не спотвореної радянською історіографією, картини тогочасних мистецьких процесів у Львові. **Метою** статті є дослідження та мистецтвознавчий аналіз творів З. Флінти кін. 1960—1980-х рр. і розкриття філософського змісту творів, закладеного в алегоріях. Саме ці алегоричні твори є предметом нашого наукового дослідження.

Основна частина. У радянському мистецтвознавстві творчість Зеновія Флінти підводилась під рамки вимог комуністичного ладу. У цілій низці публікацій про його участь у виставковій діяльності в Радянській Україні й на міжнародній арені та в офіційних мистецтвознавчих і довідкових виданнях СРСР його роботи трактувались як твори соціалістичного реалізму. У статтях, де побіжно дається огляд творів З. Флінти, дослідники Ю. Лащук, А. Мельник, В. Щербак, Г. Кум, Л. Романова, В. Овсійчук, Е. Мисько, О. Рішко, Е. Сафонова, А. Мороз, Т. Придатко, О. Пеленська для опису робіт митця повинні були використовувати обов'язкові у радянській науці мовні звороти, які б прославляли соціалістичну дійсність, партію та трудящих. Тому характеристика творчості проводилась тенденційно, у ключі мистецтвознавчої практики Радянського Союзу, як, наприклад: «Біографія З. Флінти, що почалась обпаленим війною дитинством, далі складалась цілеспрямовано та рівно...», або «У мистецтві

З.П. Флінти, до якого б жанру він не звертався, так монолітно звучить шана до праці і трударя... праця і є головним у ідейному мотиві твору, праця як спосіб життя і як найвище призначення людини на землі. Це життєве переконання яскраво виражене в мистецтві З. Флінти, складає головну рису його творчості взагалі. Творчість художника... співзвучна могутній ході радянського народу і виражає його благородні прагнення миру, творення» [1, с. 3].

Попри офіційні вимоги мистецтвознавець Григорій Островський першим говорить про інтелектуальність та емоційність мистецтва З. Флінти. У кількох значних дослідженнях про творчість цього митця (публікації «Ущільнення часу» в журналі «Жовтень» 1980 р. [2, с. 142], «Причетність глядача» в журналі «Україна» 1982 р. [3, с. 12] та ін.). Г. Островський коротко аналізує етапи становлення і розвитку З. Флінти як живописця, тематику і жанри творів, характеризує декілька творів митця. Він звертає увагу читача на складні асоціативні зв'язки з навколишнім світом в полотнах цього митця, а також безліч подробиць і деталей, з'єднаних в цілісну картину. У вступній статті Г. Островського до каталогів виставки «Л. Медвідь, О. Мінько, З. Флінта» (1981 р.) [4, с. 3—9], що експонувалась у Львові, Вільнюсі та Москві, науковець, аналізуючи індивідуальну манеру кожного з цих трьох львівських художників, виділяє інтелектуальність та осмислення і перетворення сприйняття людини і природи, — як основну і спільну рису їх робіт. «Зі всіх трьох, Зеновій Флінта найбільш різносторонній, динамічний, і водночас, врівноважений, гармонійний, об'єктивний в сприйнятті світу та образному мисленні, а прагнення до нових відкриттів та завершеності спонукає митця до пошуку нового, власного вирішення для кожного мотиву у пейзажах, натюрмортах чи портретах. Масштабність художнього бачення, вираженість та послідовність дозволяють З. Флінті об'єднати макрокосм несеяжного світу та мікркосм людини, знання і мрії, втілити їх матеріальність та духовне начало» [5, с. 7—8].

Дослідник О. Пеленська у вступній статті до каталогу творів першої персональної виставки до 50-річчя митця «Зеновій Флінта. Живопис. Графіка. Кераміка» (1985 р., Львівська Картинна Галерея) аналізує елементи індивідуальної манери митця — особливості колориту, композиції, уваги до деталі.

Іл. 1. «Автопортрет з горлицею» (к., темп., воск. лак, 1974 р., НМЛ ім. А. Шептицького)

Іл. 2. «Мелодія Баха» (к., темп., 1975 р., НМЛ ім. А. Шептицького)

На її думку З. Флінта виробив образотворчі прийоми, які виражають авторську малярську концепцію — це неповторний колорит творів З. Флінти, «потяг художника до обмеженої палітри кольорів — найтонших градацій відтінки охри, коричневої і зеленої — своїх улюблених барв», «уважний добір і співставлення елементів, які розкривають образ твору», «вагомість кожної деталі введеної у твір», у яких проявляються «логічний виклад ідеї, емоційний заряд, багаті пласти смислових та часових акцентів» [1, с. 3—4].

За час незалежності України вийшло друком декілька видань, у яких висвітлюються певні напрямки діяльності З. Флінти чи сторінки з його біографії. Це, зокрема, праця О. Голубця «Львівська кераміка» (1991 р.) [6, с. 58—62], альбом Є. Шимчук «Зеновій Флінта» (1995 р.) [7, с. 3—12], альбом О. Жирко-Козинкевич «Л. Медвідь, О. Мінько, З. Флінта» (1992 р.) [8, с. 160—162], альбом співавторів І. Данилів-Флінти та Н. Маїк «Зеновій

Флінта. 1935—1988» (2005 р.) [9, с. 3—12], альбом І. Данилів-Флінти та Н. Космолінської «Зеновій Флінта» (2010 р.) [10, с. 3—5], видання спогадів, інтерв'ю, роздумів, статей Карла Звіринського «Все моє малярство — то молитва» (2017 р.) [11, с. 143—152].

У низці статей, присвячених образотворчому мистецтву Львова 1960—1980-х рр., побіжно дається огляд творчості З. Флінти. Це публікації О. Ріпко у її виданні «У пошуках страченого минулого: Ретроспектива мистецької культури Львова ХХ ст.» (1996) [12, с. 228, 230], стаття Л. Медвідя «Зеновій Флінта і західноукраїнська образотворча школа 60—80-х років ХХ ст.» (2006) [13, с. 68—73], збірник статей Р. Яціва «Українське мистецтво ХХ століття: ідеї, явища, персоналії» (2006) [14, с. 104—122] та стаття цього ж науковця «Образотворче мистецтво Львова 1960—1970-х років: у пошуках ключа до розуміння» (2008) [15, с. 27—29], стаття О. Голубця «Мистецьке середовище Львова другої половини ХХ — початку ХХІ століття: чинники неповторності» (2008) [16, с. 24—26] та його монографія «Мистецтво ХХ століття: український шлях» (2012) [17, с. 127—128].

Однак жоден з авторів у своїх працях не вдавався до аналізу філософської сутності алегорій у творах Зеновія Флінти та їх роз'яснення. А, на нашу думку, Зеновій Флінта саме за допомогою алегорій у своїх полотнах відкриває нам власний світ і його філософію буття. Тому ми вважаємо, що твори Зеновія Флінти потребують переосмислення, і в першу чергу — алегоричні сюжетні роботи, натюрморти, пейзажі кінця 1960—1980-х років. Це унікальні і складні твори у самобутній авторській манері, у яких він інтерпретував дійсність, втілював образи, які відображали його власний світогляд та його елементи — алегорії певних філософських категорій, явищ чи предметів у Всесвіті Зеновія Флінти.

До їх створення він дійшов через експерименти та пошуки початку 1960-х років: від десятків робіт, виконаних під впливом творчості видатного постімпресіоніста Поля Сезана, у якого Зеновію Флінті було близьке виявлення форми та змісту за допомогою кольору; формальних пошуків, втілених у його кубістичних роботах і абстракціях під впливом творів митців світового і модернізму поч. ХХ ст. — П. Пікассо, Ж. Брака, О. Архипенка, Ф. Леже, А. Ма-

тісса та українського авангарду 1910—1930-х рр. — К. Малевича, О. Богомазова, О. Екстер, А. Петрицького та ін.; вплив тематики та творчої манери його вчителів К. Звіринського та Р. Сельського; експресивних символічних акварелей та модерністичних олійних і темперних пейзажів і натюрмортів, до кристалізації власної манери та світу образів Зеновія Флінти у його роботах.

У кінці 1960-х років митець створює власні художні засоби для вираження ідеї твору в алегоричних образах:

- в композиції робить акцент на алегоріях — предметах чи істотах, які розкривають філософський зміст твору,
- використовує приглушений колорит від оливково-зелених і охристих до коричневих та сіро-блакитних і глибоких лазурних тонів, який за допомогою контрастів чи градацій теж стає носієм алегоричних смислів і надає звичайним предметам нового, іншого значення;

- чітким рисунком виділяє предмети;
- з допомогою ритмів площин і кольорових плям підсилює ідею твору.

В алегоричних сюжетах автор розповідає нам різноманітні історії про життя, розкриваючи зміст філософських проблем і понять.

У картині «Автопортрет з горлицею» (к., темп., воск. лак, 1974 р., НМЛ ім. А. Шептицького) (іл. 1) бачимо Всесвіт Зеновія Флінти та його символи — в першу чергу це пензлі за його спиною — все його життя у творчості, у вікно заглядає його любов — горлиця, а Львів — це місто митця.

Композиція «Мелодія Баха» (к., темп., 1975 р., НМЛ ім. А. Шептицького) (іл. 2) була створена після відвідин автором музею цього композитора у Німеччині. Дух високої культури і традиції втілюють алегорії — віолончель та бюст Й.С. Баха на фоні старовинної архітектури європейського міста, а радіола що стоїть на підвіконнику єднає минуле із сучасністю, говорить нам про те що є вічні цінності, які не минають і є актуальними як декілька століть тому, так і сьогодні. Ми вважаємо, що глядач може асоціювати це європейське місто із Львовом, якому притаманні ці естетичні та духовні ідеали.

Алегорії життєвої подорожі та її мети, швидкоплинності життя та шляху який повинна кожна людина пройти сама у хвилях бурхливого моря життя,

Іл. 3. «Баркас із жовтою штормівкою» (ДВП, темп., 1978 р., НМЛ ім. А. Шептицького)

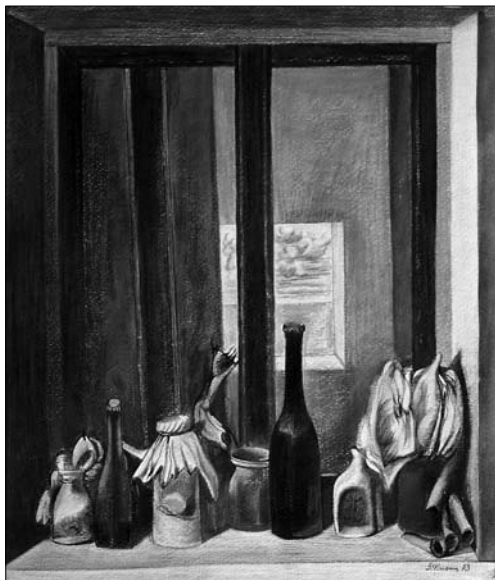
Іл. 4. «Бабине літо» (к., темп., 1977 р., ЛНГМ ім. Б.Г. Возницького)

він інтерпретує у творі «Баркас із жовтою штормівкою» (ДВП, темп., 1978 р., НМЛ ім. А. Шептицького) (іл. 3).

У картині «Бабине літо» (к., темп., 1977 р., ЛНГМ ім. Б.Г. Возницького) (іл. 4) в образі літнього чоловіка, який сидить на лавці біля свого дому, ми бачимо алегорію мудрості, спокою, гідності і врівноваженості людини з великим життєвим досвідом. Обличчя цього літнього чоловіка і натомлені працею руки вкриті зморшками — слідами часу, а у посмішці криються доброзичливість і поблажливості до молоді, яка ще шукає свого шляху та має достойно його пройти. На лавці біля чоловіка лежить врожай — він

Іл. 5. «Полудень» (к., темп., лак, 1974 р., ЛНГМ ім. Б.Г. Возницького)

Іл. 6. «Натюрморт на фоні вікна» (к., пастель, 1973 р.)

пожинає плоди своєї тяжкої багаторічної життєвої праці. А на вікні на вітрі тріпотить порізана на полоски газета із зображенням радянських буднів — чогось тимчасового і суєтливого в порівнянні з вічними цінностями в образі літнього чоловіка.

Філософська категорія батьківського дому та її алегорії і символи представлені художником у роботі «Полудень» (к., темп., лак, 1974 р., ЛНГМ ім. Б.Г. Возницького) (іл. 5). Для Зеновія Флінти, батьківський дім, у якому він народився і виріс є символом Отчого дому у розумінні Всесвіту і Божого дому. На передньому плані зображені наряддя праці і її плоди в господарському приміщенні, а через двері видно двір, коня з возом, голубів які утворюють в небі трикутник. Як ми знаємо, трикутник — це насамперед символ Святої Трійці — Бога Отця, Бога Сина і Бога Духа Святого. Також

він символізує нерозривність зв'язку Людини, Землі і Неба та цикл людського життя — народження, життя, смерть. Біля дверей висить старе дерев'яне колесо, понижене часом, яке є символом кругообігу життя, а на задньому плані на столі стоять терези — символ правосуддя, на яких зважуються добро і зло. Внизу зображений червоний півень, образ якого в українському фольклорі здавна ототожнювали із захистом від нечистої сили, а його крик віщував прихід дня і звільнення від зла, тому цей образ дуже часто використовували у народному мистецтві. Митець збирає плоди свого життя, і дивиться крізь двері на яскраве світло у височинь небес. Колорит роботи побудований на контрасті приглушених оливково-коричневих та сірих кольорів у столі та світлих кольорів двору від блідо бежевих до глибини голубих небес, які проникають через двері у комору та освітлюють весь натюрморт.

Світ речей у натюрмортах і пейзажах З. Флінти стає алегоріями, носіями і виразником смислу буття у його різноманітті. Ці твори відображають його світогляд, філософське осмислення оточуючого світу та його внутрішнє «я». Їх колорит, витриманий у кольоровій гамі приглушених і загадкових оливково-зеленкавих, зелено-лазурних, небесно-блакитних, бежевих, жовто-охристих та коричневих відтінків, за допомогою їх контрастів чи градацій, теж стає носієм символічних і алегоричних смислів.

Як Зеновій Флінта сприймає і трактує світ, і яким для нього є Всесвіт, митець демонструє у роботі «Натюрморт на фоні вікна» (к., пастель, 1973 р.) (іл. 6). Тут ми бачимо не звичайне вікно, а вікно-світогляд митця — це рама картини, крізь призму якої він сприймає оточуючий світ. З нього видно не пейзаж вулиці, а живописний твір, частина якого схована за смарагдово-коричневою завісою на жовто-охристій стіні — він ще має відкрити цей образ для себе і втілити на полотні. Митець мислить не загальними категоріями, він трансформує навколишній світ, його образи у власну дійсність. У цьому йому допомагають банки з фарбами, які він «розставив» на підвіконні своєї майстерні. Загалом колорит витриманий у жовто-охристій та зеленкаво-оливковій і коричневій гамі.

Трактування Зеновієм Флінтою символів творчості спостерігаємо й у інших роботах: «Натюрморт з рамами» (пап., міш. техн., 1971 р.), «В майстерні»

(пап., міш. техн., 1973 р.), «Натюрморт з етюдником» (к., о., 1976 р.) та ін. Символи батьківського дому представлені художником також у натюрмортах «В stodолі» (пап., міш. техн., 1971 р.), «В батьковій stodолі» (п. на карт, о. темп., 1981 р.), пейзажі «Подвір'я вночі. С. Токи» (пап., пастель, туш, 1976 р.) та ін.

Предмети побуту, які відображають естетику, символізм та смислове навантаження речей — їх утилітарне призначення, функціональність та значення у житті людей постають у багатьох роботах З. Флінти. Зокрема, у «Натюрморті з скляним посудом» (пап., мішана техніка, 1973 р.) бачимо на столі цілий ряд банок різних форм — від великих до найменших, кожна з яких має свою роль. Поруч стоять металеві баняки, горнята, а на тарілці лежать вилки, та з іншого боку — рушник. На стіні висить терка та мішечки із запасами. Всі ці предмети кухонного вжитку є символами домашнього господарства.

У загадковому натюрморті «Комора» (пап., пастель, 1974 р.) в п'ятні зображені господарські предмети — металеві миски, посуд повні міхи запасів у градаціях сіро-синіх, зеленкаво-бірюзових та оливково-синюватих кольорів, а за вікном розливається жовте денне світло.

У роботі «Драперія» (пап., пастель, 1974 р.) складки тканини спадають до низу і своїми сегментами утворюють складну абстрактну композицію. Пізніше цей прийом з геометризацією площин драперії художник використовує у роботах «Натюрморт з циофаном» (темп., олія, воск. лак, 1983 р., ЛНГМ ім. Б.Г. Возницького) та «Цирата» (циофан) (пап., пастель, 1983 р.).

У «Натюрморті з металевим посудом» (п. на ДВП, темп., о., 1981 р., ЛНГМ ім. Б.Г. Возницького) автор спрямовує наш погляд від землі у небо — від вузького кута з господарським начинням у загразоване вікно в даху, крізь яке лється світло, яке все освічує, проясняє, надає нового змісту. Від приземлених речей ми переходимо до трактування небес як символу вічності. А на фоні неба висить риба, зачеплена гаком за решітку — вона не належить ні до світу речей, ні до небес, а знаходиться між ними, поєднуючи їх. Риба здавна використовувалась як монограма імені Ісуса Христа (з грецької перекладається як Ісус Христос Божий Син Спаситель) та символ християнства. Автор використовує градації від

Іл. 7. «Поділля. Жнива» (к., темп., 1977 р.)

стишених оливкових, охристих і коричневих кольорів буденного світу до сіро-голубих відтінків небес.

«Натюрморт з вагою» (п. на к., о., 1981 р.) це символ іспиту совісті, сповіді кожного перед самим собою, на які терези — добра чи зла людина кладе камінці своїх діянь, і які з них переважають.

У серії творів під назвою «В рибальському колгоспі» З. Флінта захоплюється естетикою і утилітарністю сітей, їх складками, що творять різноманітні форми як у роботах кубістів. Але ми знаємо, що сіті — це один з образів християнства, адже у своїй проповіді Ісус Христос ототожнював християн з рибами, а сітями він ловив їх — наvertsав до віри. Тому, на нашу думку, сіті З. Флінти — це алегоричний образ християнської віри, закладений в роботах «Рибальські сіті» (пап., паст., 1974 р.), «Сіті» (пап., паст., 1974 р.), «Сіті сохнуть» (пап., паст., 1974 р.), «Морські сіті» (пап., паст., 1974 р.), «Перед виходом в море» (пап., паст., 1974 р.), «Рибальські сіті» (к., темп., воск. лак, 1976 р.).

В алегоричних пейзажах З. Флінти прочитуємо співзвучність настроїв, ритмів і циклів природи і життя людини.

У картині «Поділля. Жнива» (к., темп., 1977 р.) (іл. 7) художник використовує образ поля як алегорію людського життя. Над Життєвим Полем промені світла пробиваються крізь судільні чорні хмари. Це поле складається із сегментів — періодів, кожен з яких має свою борозну, напрям і кольорову гаму, веде на гору чи вділ. Назустріч глядачеві на зелені луки летить зграя білих і сизих голубів. Як ми знає-

мо, зображення голуба використовується як символ миру, душі, а у християнській символіці голуб означає Святого Духа, який зійшов з Небес під час хрещення Ісуса Христа у вигляді цього птаха.

Алегорії періодів життя людини З. Флінта зображає у пейзажах циклу «Хлібне поле» у кольорах полів від ранньої весни — коли перші зелені пагоги пробиваються крізь землю — «Польова доріжка» (пап., паст, олів, 1972 р.); яскравих зелених та гарячо-жовтих барв клаптиків полів літа — «Серпень» (пап., паст., фломастер, 1976 р.), «Тінь над полем» (пап., паст., 1976 р.); золотого колосся полів — часу збору урожаю — «Жнива» (пап., паст., 1984 р.), триптих «Перші покоси» (центральна частина) (п. на ДВП, олія, ЛНГМ ім. Б.Г. Возницького), «Поле» (пап., паст., 1984 р.); до настрою і кольорів пізньої осені «Сумне поле. Рілля» (пап., паст., 1986 р.).

Різні емоції митець передає у станах природи. Від хвилювання у легкому подиху вітру над золотисто-зеленим колоссям у «Хлібному полі» (п. на к., темп., о., 1979 р.) до відчуття страшної напруги і тривоги у сіро-зелених хвилях розбурханого вітром поля перед бурею у центральній частині триптиху «Хлібне поле (II)» (оргаліт, темп., олія, воск. лак., 1980 р., ЛНГМ ім. Б.Г. Возницького), або запитує у «Польовій дорозі» (п., темп., олія, 1981 р., ЛНГМ ім. Б.Г. Возницького) куди ми йдемо, адже над полем нависли чорні грозові хмари. У серії акварелей (сер. 1970-х рр.) та олійних пейзажів (1980-х рр.) глядачеві передається напруга і неспокій сірих клубів хмар і природи яка затихла перед грозою — «Гроза над полем» (пап., туш., акварель, 1976 р.), «Ліс і поле» (пап., акварель, 1977 р.), «Село Токи. Слоїки» (пап., акварель, 1972 р.), «Після дощу» (п. на к., о., 1983 р.), «Похмурий день» (п. на к., темп., о., 1983 р.).

Висновки. Проаналізувавши ряд алегоричних полотен Зеновія Флінти, створених ним у авторській манері у кінці 1960—1980-х років, можемо стверджувати, що це унікальне явище в українському мистецтві, яке не має прямих аналогів. Художник за допомогою алегорій втілював філософські образи попри засилля соцреалізму та комуністичної ідеології у тогочасному мистецтві. Осмислюючи за допомогою власних мірил себе і свій Всесвіт, Зеновій Флінта у кожній з алегоричних робіт доносив

глядачеві справжні людські цінності як константи його власного Всесвіту, втілені на полотні. Викликаючи у підсвідомості глядача складні асоціативні зв'язки, художник спонукає глядача до екзистенційних роздумів про суть буття, добро і зло, духовність, любов, — чим вони є для кожного з нас. В кінці 1960-х років митець створив свої художні засоби для вираження ідеї твору в алегоричних образах — у композиції він робить акцент на алегоріях — предметах чи істотах, які розкривають філософський зміст твору. Колорит у його роботах також стає виразником певних смислів і надає звичайним предметам нового, іншого значення — він використовує приглушені кольори від оливково-зелених і охристих до коричневих та сіро-блакитних і глибоких лазурних тонів, які за допомогою їх контрастів чи градацій стають носієм алегоричних смислів. Ми вважаємо, що алегоричні твори Зеновія Флінти, його сюжетні картини, натюрморти та пейзажі кінця 1960—1980-х рр. повинні бути належно оцінені в контексті мистецтва Львова 1960—1980-х рр. та української культури загалом, адже в умовах радянського режиму, попри заборони, ці твори в силу їх непересічного філософського наповнення, естетичної і мистецької вартості вплинули на подальший розвиток українського мистецтва.

1. Пеленська О. *Зеновій Флінта. Живопис. Графіка. Кераміка: каталог*. Львів: Облполіграфвидав, 1985. 16 с.
2. Островський Г. Ущільнення часу. *Жовтень*. Львів: Каменярь, 1980. № 12. С. 142.
3. Островський Г. Причетність глядача. *Україна*. Київ: Радянська Україна, 1983. № 20. С. 12.
4. Островський Г. *Любомир Медвідь, Олег Мінько, Зеновій Флінта: каталог*. Львів: Облполіграфвидав, 1981. 22 с.
5. Островський Г. *Любомир Медвідь, Олег Мінько, Зеновій Флінта: каталог*. Москва: Советский художник, 1986. 22 с.
6. Голубець О. *Львівська кераміка*. Київ: Наукова думка, 1991. С. 58-62.
7. Шимчук Є. *Зеновій Флінта: альбом*. Львів: Компанія Гердан, 1995. 32 с.
8. Жирко-Козинкевич О. *Любомир Медвідь, Олег Мінько, Зеновій Флінта: альбом*. Київ: Мистецтво, 1992. С. 160—162.
9. Данилів-Флінта І., Маїк Н. *Зеновій Флінта. 1935—1988: альбом*. Львів: Компанія Гердан, 2005. 47 с.
10. Данилів-Флінта І., Космолінська Н. *Зеновій Флінта: альбом*. Львів: [б. вид.], 2010. 56 с.

11. Звіринський Карло «Все моє малярство — то молитва. Спогади, інтерв'ю, роздуми, статті. Львів: Манускрипт-Львів, 2017. 280 с.
12. Ріпко О. У пошуках страченого минулого. Ретроспектива мистецької культури Львова ХХ століття. Львів: Каменярь, 1996. С. 228, 230.
13. Медвідь Л. Зеновій Флінта і західноукраїнська образотворча школа 60—80-х років ХХ ст. *Образотворче мистецтво*. Київ, 2006. № 2. С. 68—73.
14. Яців Р. Українське мистецтво ХХ століття: ідеї, явища, персоналії: зб.ст. Львів: [б. вид.], 2006. 349 с.
15. Яців Р. Образотворче мистецтво Львова 1960—1970-х років: у пошуках ключа до розуміння. *Мистецька мапа України*. Київ: Ювелір Прес, 2008. С. 27—29.
16. Голубець О. Мистецьке середовище Львова другої половини ХХ — початку ХХІ століття: чинники неповторності *Мистецька мапа України*. Київ: Ювелір Прес, 2008. С. 24—26.
17. Голубець О. *Мистецтво ХХ століття: український шлях*. Львів: Колір ПРО, 2012, 199 с.
- Ostrov's'kyj, G. (Ed.). (1986). *Lyubomyr Medvid, Oleg Min'ko, Zenovij Flinta: catalog*. Moscow [in Russian].
- Golubec, O. (1991). *Lviv ceramics*. Kyiv [in Ukrainian].
- Shymchuk, Je. (Ed.). (1995). *Zenovij Flinta: album*. Lviv [in Ukrainian].
- Zhyrko-Kozynkewych, O. (Ed.). (1992). *Lyubomyr Medvid, Oleg Min'ko, Zenovij Flinta: album*. Kyiv [in Ukrainian].
- Danyliv-Flinta, I., & Maik, N. (Eds.). (2005). *Zenovij Flinta. 1935—1988: catalog*. Lviv [in Ukrainian].
- Danyliv-Flinta, I., & Kosmolinska, N. (Eds.). (2010). *Zenovij Flinta: catalog*. Lviv [in Ukrainian].
- Zvirynska-Chaban, Kh. (Ed.). (2017). *Zvirynskyj Karlo. All my paintingis — to prayer. Memories, interviews, reflections, articles*. Lviv [in Ukrainian].
- Ripko O. (1996). *In search of a lost past. Retrospective of Lviv artistic culture of XX century*. Lviv [in Ukrainian].
- Medvid, L. (2006). Zenovij Flinta and westukrainian Fine Art school 1960—80-s. *Fine Arts (Obrazovvorche mystectvo)*, 2, 68—73. Kyiv [in Ukrainian].
- Yaciv, R. (2006). *Ukrainian art of XX century: ideas, phenomena, personalities: collection of articles*. Lviv [in Ukrainian].
- Yaciv, R. (2008). Lviv Fine Art 1960—1970-s: in search of the key of understanding. *Ukraine Art Map (Mystecka mapa Ukrainy)* (Pp. 27—29). Kyiv [in Ukrainian].
- Golubec, O. (2008). The Lviv artistic environment of the first half of XX — beginning of XXI century: uniqueness factors. *Ukraine Art Map (Mystecka mapa Ukrainy)* (Pp. 24—26). Kyiv [in Ukrainian].
- Golubec, O. (2012). *Art of XX century: Ukrainian way*. Lviv [in Ukrainian].

REFERENCES

Pelens'ka, O. (Ed.). (1985). *Zenovij Flinta. Painting. Graphics. Ceramics: catalog*. Lviv [in Ukrainian].

Ostrov's'kyj, G. (1980). Compaction of time. *Zhousten*, 12, 142. Lviv [in Ukrainian].

Ostrov's'kyj, G. (1983). Involvement of the viewer. *Ukraina*, 20, 12. Kyiv [in Ukrainian].

Ostrov's'kyj, G. (Ed.). (1981). *Lyubomyr Medvid, Oleg Min'ko, Zenovij Flinta: catalog*. Lviv [in Ukrainian].